

Riksföreningen för operationssjukvård

Slutrapport

Säkerställande av Framtidens Hållbara Operationssjukvård

Projektledare
Anna Nordström
Mars 2025

Riksföreningen för operationssjukvård

Innehållsförteckning

Projektets avslut och framtida perspektiv.....	3
Bakgrund.....	3
Sammanställning av de olika delarna i projektet.....	4
<i>Kartläggning av operationssjuksköterskors uppfattning om framtiden, professionen och eventuell intention att lämna yrket, genom en enkätundersökning.....</i>	4
<i>Kartläggning av antal operationsavdelningar, operationssalar och operationssjuksköterskor genom RFop's Distriktssamordnare.....</i>	4
<i>Skrivelse till Vårdkompetensrådet.....</i>	4
<i>Utveckling av verktyg/mall för risk- och konsekvensanalys vid arbetsväxling.....</i>	5
Pågående delar efter projektets avslut.....	5
<i>Skapa en nationellt gångbar kursplan för leg. sjuksköterskor och leg. röntgensjuksköterskor kring interventioner och undersökningar som kräver en utökad kompetens inom hygien och aseptik. (poänggivande).....</i>	5
<i>Djupintervju i fokusgrupp som består av kirurger från olika specialiteter alternativt enskilda intervjuer.....</i>	5
<i>RF anser och rekommenderar</i>	5
Presentation av projektet.....	6

Riksföreningen för operationssjukvård

Projektets avslut och framtida perspektiv

Projektet är avslutat men dess resultat och insikter kommer att fortsätta påverka operationssjukvården under en lång tid. Genom det arbete Riksföreningen för operationssjukvård (RFOP) tillsammans med Svensk sjuksköterskeförening och NPO kirurgi och plastikkirurgi genomfört har vi lagt en stark grund för framtida insatser och långsiktiga förbättringar inom operationssjukvården.

Flera delar av projektet, exempelvis mallen för ROK och RF anser och rekommenderar, kommer att fortsätta utvecklas och implementeras. Detta säkerställer att vårt arbete inte bara var ett tillfälligt projekt utan att vi startat en utvecklingsprocess. Ansvaret för fortsatt arbete har överlämnats till styrelsen tillsammans med de olika råden inom föreningen.

Sammanfattningsvis, även om projektet som helhet är avslutat, lever dess effekter vidare genom de förändringar och förbättringar som har satts i gång. Vi ser fram emot att följa upp resultatet och de framsteg som görs under kommande år.

Via hemsidan, rfop.se, återfinns de bilagor som refereras till i texten nedan.

Bakgrund

Riksföreningen för operationssjukvård (RFOP) är en professionsförening vars primära uppgift är att främja utvecklingen av den perioperativa omvårdnaden. Detta uppnås genom att utnyttja den samlade kompetensen inom området för att bidra till en patientsäker och hållbar operationssjukvård, bland annat genom att initiera och driva strategiska projekt.

Projektets mål har varit att bidra till att säkra framtidens operationssjukvård genom att adressera de samhällseliga utmaningar som präglar dagens hälso- och sjukvård. Särskild vikt har lagts vid att kartlägga den nuvarande situationen inom operationssjukvården samt att identifiera åtgärder för att förbättra såväl patientsäkerhet som verksamhetens hållbarhet (bilaga 1).

Under 2023 intensifierades diskussioner bland arbetsgivare kring introduktion av ”nya kompetenser” inom vården generellt, och inom operationssjukvården specifikt. Mot bakgrund av detta beslutade RFOP:s styrelse att initiera ett projekt om framtidens operationssjukvård. Arbetet bedrevs i samverkan med Svensk sjuksköterskeförening och inleddes med ett första möte i december 2023. En styrgrupp tillsattes i början av 2024, bestående av Kristina Lockner (RFOP), Marie Iwarzon (Svensk sjuksköterskeförening) och Arthur Jänes (NPO kirurgi och plastikkirurgi).

Denna slutrapport redogör för genomförda aktiviteter samt planerade framtida insatser.

Riksföreningen för operationssjuksköterskor

Sammanställning av de olika delarna i projektet

De delar i projektet som beslutades genomföras våren 2024 var en enkätundersökning av operationssjuksköterskors uppfattning om framtiden, professionen och eventuell intension att lämna yrket samt ett verktyg för Risk och konsekvensanalys (ROK) vid arbetsväxling. Under sommaren 2024 blev RFop's distriktssamordnare ombudda att göra en kartläggning av distriktets operationsavdelningar, operationssalar samt operationssjuksköterskor samt svara på frågan om det fanns bemanningspersonal i distriktet.

Kartläggning av operationssjuksköterskors uppfattning om framtiden, professionen och eventuell intension att lämna yrket, genom en enkätundersökning

En enkät bestående av 45 frågor togs fram (bilaga 2), beroende på vilket svarsalternativ som valdes så varierade antalet frågor samt vilken fråga som ställdes. Totalt tog det mellan 5–10 minuter att besvara enkäten. Enkäten testades och utvärderades av 10 personer, mindre revidering gjordes för att förtydliga några frågeställningar.

Enkäten var öppen mellan den 5 april och 26 juni 2024. Den skickades ut till 1224 operationssjuksköterskor som är medlemmar i RFop via mejl, 11 mejlar kom i retur, vilket innebär att 1213 operationssjuksköterskor mottog enkäten. Av dessa svarade 580 personer, vilket ger en svarsfrekvens på ca 48 %.

I ett försök att även nå operationssjuksköterskor som inte är medlemmar i RFop eller inte har registrerat en mejladress publicerades en länk till enkäten på sociala medier. Via denna länk inkom 237 svar, kan vara både medlemmar och icke medlemmar. Totalt besvarades enkäten av 817 personer.

Resultatet av enkäten sammanställdes i en populärvetenskaplig artikel i Uppdukat nr 4 2024 samt presenterades via både en muntlig presentation samt en poster på Höstkongressen 2024.

Kartläggning av antal operationsavdelningar, operationssalar och operationssjuksköterskor genom RFop:s Distriktssamordnare

För att få en överblick över hur det ser ut i landet vad gäller hur många operationsavdelningar, operationssalar samt operationssjuksköterskor det finns inom respektive distrikt gav styrgruppen RFop:s distriktssamordnare (DS) uppdraget att samla in och rapportera denna information (bilaga 3). DS blev ombudda att fråga sin enhetschef eller verksamhetschef, fick de inget svar så blev de ombudda att räkna salar samt namnen på schemaraden alt uppskatta. Det är dock ingen heltäckande kartläggning då det finns distrikt som saknar DS samt distrikt där det varit svårt att få svar från ledningen. Något distrikt meddelar att de inte har någon uträknad grundbemanning och kan då inte bedöma huruvida de har brist eller ej. En hel del av DS har själva räknat då ledningen varit oförmögen att ge svar. RFop anser att det är en stor brist att det inte går att få fram efterfrågade fakta om hur många operationssalar och operationssjuksköterskor respektive operationsavdelning har eller har behov av. Men ställer sig förvånad till att man trots det kan uttala sig om att det finns en brist.

Skrivelse till Vårdkompetensrådet

Under våren 2024 beslutade styrgruppen att skicka en skrivelse till nationella kompetensrådet angående kompetensförsörjningen av operationssjuksköterskorna på nationell nivå. Liknande skrivelser skickades även från Svensk sjuksköterskeförening och NPO kirurgi och plastikkirurgi. Se bilaga 4 för skrivelse samt svar.

Riksföreningen för operationssjukvård

Utveckling av verktyg/mall för risk- och konsekvensanalys vid arbetsväxling

Styrgruppen gav uppdraget till Eva Torbjörnsson och Sandra Kollberg. Enligt Socialstyrelsens dokument 'Vem får göra vad i hälso- och sjukvården och tandvården, 2004' är verksamhetschefen/motsvarande ansvarig för att den personal som skall utföra olika arbetsuppgifter har erforderlig kompetens. Arbetet skall fördelas på ett sådant sätt att de grundläggande kraven på hälso- och sjukvården och tandvården som anges i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) och lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område uppnås.

Det finns dock vissa bestämmelser som begränsar utrymmet för och friheten i arbetsledningen, till exempel att en viss arbetsuppgift är förbehållen en viss yrkesgrupp/vissa yrkesgrupper med viss utbildning eller yrkesutövare med viss befattning.

Riksföreningen för operationssjukvård rekommenderar att framtiden riskbedömning (finns både i excel och word via rfop.se) genomförs när ändringar utifrån arbetsväxling i verksamheten planeras och innan beslut fattas. Förändringar och nya arbetssätt ska gynna patienterna och inte genomföras på bekostnad av patientsäkerhet och vårdkvalitet. Sist i dokumentet finns förtydliganden samt rekommenderade referenser.

Pågående delar efter projektets avslut

En nationellt gångbar kursplan

En av aktiviteterna i projektet var att skapa en nationellt gångbar kursplan för leg. sjuksköterskor och leg. röntgensjuksköterskor kring interventioner och undersökningar som kräver en utökad kompetens inom hygien och aseptik (poänggivande).

I januari 2024 presenterade RFop:s vetenskapliga råd idén om en kurs för sjuksköterskor och röntgensjuksköterskor kring interventioner och undersökningar som kräver en utökad kompetens inom hygien och aseptik. Det har tidigare funnits en liknande kurs och vi vill nu se över möjligheterna för en kurs som kan erbjudas vid flera lärosäten.

Som en del i projektet "Framtidens hållbara operationssjukvård" har styrgruppen föreslagit att ge Ann-Christine von Vogelsang, i uppdrag att ta fram ett förslag på en nationell gångbar kursplan för en poänggrundande kurs inom hygien och aseptik. I syfte att öka kunskapen och kompetensen inom området hos den personalkategori som är med vid dessa ingrepp och interventioner som görs utanför operationsavdelningen och då i många fall utan specialistsjuksköterskan inom operationssjukvård närvarande.

Djupintervju i fokusgrupp

Djupintervju i fokusgrupp som består av kirurger från olika specialiteter alternativt enskilda intervjuer. Planen är att en operationssjuksköterska på mastersprogrammet antar sig detta och vi har en operationssjuksköterska vid Malmö Universitet som anmält sitt intresse att genomföra denna del inom ramen för sin examen.

RF anser och rekommenderar

RFop nationella rekommendationer sammanställs i "RF anser och rekommenderar", i och med uppstarten av detta projekt så har flera områden för rekommendationer identifierats. Redan nu ser vi att RFop behöver vara med och avgöra vad en operationssjuksköterska inte ska göra. Alla ingrepp/undersökningar som skulle skett på en mottagning som av någon anledning inte kan utföras där, det kan vara på grund av att patienten behöver sederas eller sövas, och planeras på en

Riksföreningen för operationssjuksköterska

operationsavdelning ska *inte* involvera en operationssjuksköterska från operationsavdelningen. Förslagsvis finns ett separat rum för dessa mottagningsingrepp på operationsavdelningen där anestesipersonalen involveras tillsammans med mottagningens personal, vilket kan vara en operationssjuksköterska om denna arbetar på mottagningen.

Andra områden där vi ser ett behov av RF anser och rekommenderar är angående olika tjänster i organisationen samt fortbildning. Vad gäller fortbildning kommer RFop att se över huruvida de olika konceptutbildningarna kan certifieras.

Presentation av projektet

2024

- En delpresentation av enkäten presenterades på Operationsledningsmötet på Såstaholm.
- RFop har presenterat en poster på VFU & Sjuksköterskedagarna.
- Projektet har presenterats både muntligt och via en poster på Höstkongressen.
- Delrapporten är utskickad till Hälso- och sjukvårdsministern, politiker med flera.
- Resultaten av enkätundersökningen har presenterats i en populärvetenskaplig artikel i Uppdukat.

2025

- En kortare artikel kommer skickas till bland annat Omvårdnadsmagasinet, Vårdfokus, Ventilen men även till dagstidningar och politiker.
- Presentationer kommer ske på DS nätverksträffar, Chefsnätverksträffen samt på Svensk sjuksköterskeförenings sektionsdag.